

Saate asiantuntijatyöryhmän ehdotuksiin

Kansallisen terveys- ja hyvinvointiohjelman asiantuntijaryhmän tehtävänä oli koostaa tutkimusnäyttöön pohjautuvia vaikuttavia keinoja Terveystieteiden -ohjelmaan. Ohjelman tavoitteena on vähentää keskeisten kansansairauksien ja niiden riskitekijöiden aiheuttamaa hyvinvointivajetta ja tautitaakkaa, lisätä työ- ja toimintakykyä sekä vähentää väestöryhmien välisiä eroja terveys- ja hyvinvointiongelmassa vuoteen 2028 mennessä. Tavoitteena on myös vähentää sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetta pitkällä aikavälillä.

Suurin osa suomalaisten kansanterveyden haasteista johtuu syistä, jotka olisivat ehkäistävissä yhteiskuntapoliittisin keinoin ja vaikuttamalla erityisesti väestön ravitsemukseen, päihteiden käyttöön, liikunta- ja unitottumuksiin sekä yhteisöllisyyttä, syrjimättömyyttä ja mielen hyvinvointia tukeviin tekijöihin. Lisäksi palvelujärjestelmissä voidaan entistä vahvemmin siirtää painopistettä ehkäiseviin palveluihin. Suomi pärjää hyvin kansainvälisissä vertailuissa, joissa tarkastellaan hoidettavissa olevia ennenaikaisia kuolinsyitä, mutta huonosti vertailuissa, joissa tarkastellaan ehkäistävissä olevia kuolinsyitä. Erityisen huomionarvoista suomalaisten terveydentilassa ovat suuret väestöryhmittäiset ja alueelliset erot sekä kasvava huoli lasten ja nuorten fyysisen ja psyykkisen terveyden heikentymisestä.

Vahvimmin kansanterveysongelmia voidaan ehkäistä ja vähentää vaikuttamalla taloudellisiin ja sosiaalisiin olosuhteisiin sekä arjen elinympäristöihin. Näillä voidaan parhaiten vaikuttaa myös terveyseroihin. Lisäksi tarvitaan ihmistä tukevia palveluja sekä yksilön käyttäytymiseen suoraan vaikuttavia toimia. Suomessa on käytössä paljon toimivia politiikkoja, joihin kohdistuu tällä hetkellä kansanterveyttä vaarantavia muutospaineita. Suomessa on myös vaikuttavaksi todettuja toimintamalleja, joiden käyttöönotto ei ole ollut valtakunnallisesti kattavaa, toiminta on rahoituksen ja tekijöiden resurssien puuttuessa hiipunut tai ne eivät tavoita niitä väestöryhmiä, jotka näistä toimenpiteistä eniten hyötyisivät.

Terveystieteiden -ohjelman asiantuntijaryhmä on toimenpide-ehdotuksissaan kiinnittänyt huomiota erityisesti edellä mainittuihin asioihin. Toimenpide-ehdotuksissa ei ole mukana pääasiallisesti liikunnan lisäämiseen painottuvia toimenpiteitä, koska niille on erillinen rahoitus Suomi Liikkeelle -ohjelmassa. Toimenpide-ehdotukset eivät myöskään painotu sellaisiin mielenterveyden haasteisiin tai mielenterveyttä tukeviin toimenpiteisiin, jotka on sisällytetty kansallisen mielenterveysstrategian toimeenpanosuunnitelmaan. Myös samanaikaisesti valmisteilla oleva yksinäisyyden ehkäisyn strategia on jossain määrin huomioitu toimenpiteissä.

Asiantuntijaryhmä on toimenpide-ehdotuksissaan huomionnut, että ehdotetut toimenpiteet ovat konkreettisia, toteuttamiskelpoisia ja vietävissä eteenpäin kuluvalle hallituskaudella. Ehdotettujen toimenpiteiden avulla voidaan saada aikaan pysyviä rakenteita, säädöksiä ja suosituksia, toimintamalleja ja käytänteitä. Asiantuntijaryhmä esittää, että hankkeina toteutettaviin toimenpiteisiin liitetään rahoituksen saamisen edellytykseksi vaikuttavuuden seuranta ja mahdollisuuksien mukaan kustannusvaikuttavuuden arviointi.